

Fingrid Oyj
PL 530
00101 HELSINKI

Kirjeenne ja arviointiohjelma 31.3.2006

**YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA, 220 KV:N VOIMAJOHTO
PETÄJÄSKOSKI-KAUKONEN-VAJUKOSKI**

HANKE

Hankkeen nimi Petäjäskoski-Kaukonen-Vajukoski 220 kilovoltin voimajohto

Hankkeesta vastaava Fingrid Oyj
PL 530 (Arkadiankatu 23 B)
00101 HELSINKI

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilöt: johtoreittiasiantuntija Hannu Ylönen (puh. 030 395 5259, sähköposti: hannu.ylonen@fingrid.fi) ja ympäristöasiantuntija Lauri Erävuori (puh. 030 395 5178, sähköposti lauri.eravuori@fingrid.fi).

Pääkonsultti Pöyry Environment Oy
PL 50 (Jaakonkatu 3)
01621 VANTAA

Pääkonsultin yhteyshenkilö on projektipäällikkö Jaana Tyynismaa (puh. 09-6826606, sähköposti: jaana.tyynismaa@poyry.com)

Yhteysviranomainen Lapin ympäristökeskus
PL 8060 (Hallituskatu 5)
96101 Rovaniemi

Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on ylitarkastaja Leena Ruokanen (puh. 020 490 6851, 040-7386840, sähköposti: leena.ruokanen@ymparisto.fi).

Yva-menettely Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen (268/1999) hankeluettelon kohdan 8c perusteella. Sen mukaan YVA-menettelyä sovelletaan vähintään 220 kilovoltin (kV) maanpäällisiin voimajohtoihin, joiden pituus on yli 15 km.

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava. Hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella arvioinnin hankkeen vaikutuksista ja laatii arviointiselostuksen. Myös arviointiselostuksesta on mahdollisuus antaa mielipide. Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy, kun Lapin ympäristökeskus yhteysviranomaisena toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä hankkeesta vastaavalle. Hankkeen toteuttamista varten tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Hanke

Hanke on 220 kilovoltin voimajohdon rakentaminen Rovaniemellä Kemijoen sa sijaitsevan Petäjäskosken voimalaitoksen ja Sodankylässä Kitisessä sijaitsevan Vajukosken voimalaitoksen välille Kittilässä Ounasjokivarressa sijaitsevaan Kaukoseen sijoitettavan muuntoaseman kautta. Johdon pituus on 235 km.

Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa nykyistä verkkoa, jotta sähkönsiirto voidaan hoitaa luotettavasti. Lapin alueen sähkönkulutus on kasvanut ja kasvaa ennusteiden mukaan edelleen voimakkaasti etenkin Ylläksen, Levin ja Rovaniemen ympäristön alueilla.

Esitetyt vaihtoehdot

0-vaihtoehto ei tulla tarkastelemaan. Arviointimenettelyssä tarkastellaan yhtä päävaihtoehtoa.

Petäjäskoskella tarkastellaan kahta vaihtoehtoista reittiä noin 5 kilometrin matkalla. Voimajohto ylittää Kemijoen voimalaitoksen alapuolella. *Reittivaihtoehto A* kulkee Jaatilansaaren keskiosassa etelä-pohjoissuunnassa yhtyen saaren pohjoiskärjessä nykyisen 220 kV:n voimajohdon reitille. *Reittivaihtoehto B* kulkee Jaatilansaaren läpi länsi-itäsuunnassa 400 kV:n johtojen rinnalla Antinkorvaan ja Kemijoen itärannan paikallistietä seuraten nykyisen 220 kV:n voimajohdon reitille.

Kittilän kunnan Tollovuoman pohjoispuolella tarkastellaan kahta vaihtoehtoista reittiä. *Reittivaihtoehto 1* sijoittuu Kittilä-Sodankylä-tien tuntumaan seuraan pääosin 20 kV:n voimajohtoa. Reitti sijoittuu kahdessa kohdassa Tollovuoman Natura 2000 –alueen reunaosille sekä Mustavaaran lehtojensuojeluohjelman kohteelle. *Reittivaihtoehto 2* sijoittuu Kittilä-Sodankylä-tien pohjoispuolelle noudatellen tilarajoja. Reitti ei sijoitu Natura 2000 –alueelle tai suojeluohjelmakohteille. Vaihtoehdot 1 ja 2 on esitetty virheellisesti päinvastoin arviointiselostuksen kuvassa 3-2.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Tutkimusluvasta päättävä viranomais on Lapin lääninhallitus, joka on myöntänyt hankkeelle tutkimusluvan 16.5.2006. Hankkeen toteuttaminen tarvitsee sähkömarkkinalain mukaisen rakentamisluvan energiamarkkinavirastolta. Lunastuslain mukaisen lunastusluvan valmistelee kauppa- ja teollisuusministeriö ja siitä päättää valtioneuvosto.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Mikäli Natura-arviointi on tarpeen tehdä, se tehdään YVA-menettelyn yhteydessä luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämällä tavalla luontotyyppi- ja lajikohtaisena arviona. Natura-arviointi voidaan raportoida ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa omana kokonaisuutena, mutta ympäristökeskus tulee antaa siitä erillisen luonnonsuojelulain mukaisen lausunnon. Lausunto tulee liitteeksi ympäristökeskuksen arviointiselostuksesta annettavaan lausuntoon.

Sodankylän kunta on laatimassa Kelujärvi-Rajala-Sattanen oikeusvaikutteista osayleiskaavaa. Voimajohdosta noin 34 km sijoittuu tälle alueelle. Kaavan valmisteluaineisto on tarkoitus asettaa nähtäville elo-syyskuussa. Aineistosta ja kaavaluonnoksista mahdollisesti esitetyt mielipiteet tulee huomioida myös ympäristövaikutusten arvioinnissa. Kaavoituksessa huomioidaan voimajohdon linjaus ja tietoa välitetään menettelyjen välillä. Kaavoitus- ja yva-menettelyjen yhteensovittamiseksi ei ole tarpeen ryhtyä muihin toimenpiteisiin.

Muilta osin tätä arviointimenettelyä ei ole tarpeen menettelyllisesti sovittaa yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireillä olosta on kuulutettu YVA-lain ja -asetuksen mukaisesti Sodankylän ja Kittilän kunnanvirastoissa sekä Rovaniemen kaupungintalolla ja Lapin ympäristökeskuksessa Rovaniemen virastotalolla. Kuulutus ja arviointiohjelma on asetettu nähtäville 3.5.2006 alkaen koko arviointimenettelyn ajaksi. Kuulutus arviointimenettelyn vireillä olosta ja arviointiohjelman nähtävänä olosta on julkaistu 29.4.2006 Lapin Kansassa.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös Sodankylän ja Kittilän kunnankirjastoissa, Lapin maakuntakirjastossa Rovaniemellä sekä internetissä osoitteessa <http://www.ymparisto.fi> hakupolkuna: Alueelliset ympäristökeskukset >Lappi >Ympäristönsuojelu >Ympäristövaikutusten arviointi >Vireillä olevat YVA-hankkeet.

Hanketta varten on perustettu ohjausryhmä, jossa on hankkeesta vastaavan ja konsultin lisäksi edustaja Lapin ympäristökeskuksesta, Sodankylän ja Kittilän kunnista, Rovaniemen kaupungista, Lapin liitosta, Metsähallituksesta, Lapin maakuntamuseosta, Lapin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolta, Lapin luonnonsuojelupiiri ry:stä ja MTK Lapista. Ryhmä on kokoontunut kerran, hankkeesta vastaavan valmistellessa arviointiohjelmaa.

Hankkeesta on järjestetty tiedotus- ja keskustelutilaisuudet yleisölle Kittilän kunnanvirastolla 28.2.2006, Sodankylän kunnanvirastolla 1.3.2006 ja Sinetän koululla 2.3.2006.

Lapin ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa arviointiohjelmasta Rovaniemen kaupunginhallitukselta, Kittilän ja Sodankylän kunnanhallituksilta, Lapin liitolta, Lapin lääninhallitukselta (sosiaali- ja terveysosasto), Museovirastolta, Lapin maakuntamuseolta, Tiehallinnon Lapin tiepiiriltä, Ratahallintokeskukselta, Lapin TE-keskukselta, Metsähallituksen luontopalveluilta ja metsätalou-

delta, Paliskuntain yhdistykseltä, Maataloustuottajain Lapin liitto MTK-Lappi ry:ltä, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry:ltä, Lapin luonnonsuojelupiiri ry:ltä sekä Lapin rakennusperinneyhdistys ry:ltä.

Hankkeesta vastaava on perustanut hankkeen tiedottamista ja osallistumista varten internet-sivut osoitteeseen www.fingrid.fi/ymparisto ja voimajohdot/YVA-menettelyt.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Kittilän kunnalla ei ole huomauttamista hankkeeseen.

Sodankylän kunnalla ei ole huomauttamista arviointiohjelmaan. Kunta on liittänyt lausuntonsa Lapin lääninhallitukselle tutkimuslupaa varten antamansa lausunnon. Lausunnossa on kiinnitetty huomiota voimajohtoon kulkuun Rajalan kylän pohjoispuolella Sokkapetäjävaarassa, jossa se menisi noin 3 km matkalla kolmentoista eri tilan metsäpalstan poikki. Tällä kohdalla olisi selvitettävä voidaanko voimajohto johtaa noin 1,5 km pohjoisempaa reittiä valtioonmaan kautta. Samoin Sattasjoen ylityskohtaa tulee tarkastella yleiskaavatyön ja maanomistajilta saadun palautteen mukaan.

Rovaniemen kaupungilla ei ole huomauttamista arviointiohjelmaan. Erityistä huomiota kiinnitetään kuitenkin voimajohtolinjan maisemavaikutuksiin Hirvaan Häkinvaarassa, missä linja ylittää valtatie 4:n. Koska linjauksille ei ole selkeitä vaihtoehtoja, tulee vaihtoehtotarkastelussa vertailla rakenteilla olevan linjan sijoituspaikkaa nykyisen voimajohtoon itä- ja länsipuolelle.

Lapin liitto toteaa lausunnossaan, että Rovaniemen maakuntakaavassa ja Tunturi-Lapin seutukaavassa voimajohtohankkeen linjaus kulkee pääosin merkinnän "sähkölinja 110 kV tai suurempi" kanssa rinnakkain Kittilän Kaukoseen asti. Kaukosesta linjaus lähtee Vajukoskelle Tunturi-Lapin seutukaavassa maa- ja metsätalousvaltaiselta alueelta (M) sekä maa- ja metsätalousalueelta (MT). Sodankylässä linjaus kulkee Lapin osaseutukaavojen yhdistelmässä metsätalousalueella (MT1) sekä laadittavana olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaavassa linjaus on esitetty merkinnällä sähkölinja, yhteystarve. Lapin liiton valtuusto on hyväksynyt Pohjois-Lapin maakuntakaavan 19.5.2006. Maakuntakaava kumoaa vahvistuessaan Lapin osaseutukaavojen yhdistelmän alueeltaan. Arviointiohjelmassa on esitetty seutu- ja maakuntakaavatilanne. Hankkeessa tutkittaviksi esitetty linjaus on seutu- ja maakuntakaavojen puolesta mahdollinen.

Kulttuuriympäristöjen osalta tulisi tarkastaa vielä Lapin kulttuuriympäristöohjelmasta (Lapin ympäristökeskus 1997), onko siellä kohteita, jotka sijaitsevat linjauksen läheisyydessä. Vaikutuksissa ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdassa tulisi tuoda esille sähkösiirron luotettavuuden kasvu uuden voimalinjan myötä. Lapin liitolla ei ole muilta osin huomautettavaa Petäjäskoski-Vajukoski voimajohtohankkeen arviointiohjelmasta.

Lapin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto katsoo, että arviointiohjelmassa on tämän hankkeen osalta otettu riittävästi huomioon vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Käytettävät menetelmät soveltuvat hyvin tälle hankkeelle, koska voimajohto sijoittuu sosiaalisten vaikutusten kannalta erityyppisille alueille (taajama-alueet/asumattomat alueet).

Lapin työvoima- ja elinkeinokeskuksella ei ole huomauttamista asiassa.

Museovirasto on toimittanut lausuntonsa Fingrid Oyj:lle 31.5.2006. Siinä on tuotu esille tarve varautua muinaismuistolain (295/63) tarkoittamien ja rauhoittamien kiinteiden muinaisjäännösten inventointiin ja esitetty maastoinventoinnin tekemistä muinaisjäännöskannan paikantamiseksi ja määrittämiseksi. Lausunnon mukaan Fingrid Oyj on vahvistanut inventointityön tilauksen. Museovirasto ilmoittaa lopullisen kantansa muinaisjäännösten osalta selvityksen tulokset saatuaan.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Museovirasto toteaa, että luvun 5.5.2. lähtötietoja, joissa on sivuutettu Museoviraston 31.5.2006 esittämä toteamus Petäjäskosken voimalaitoksen ja sen asuinalueen muodostamasta kulttuurihistoriallisesti huomionarvoisesta kokonaisuudesta, tulee täydentää ja arviointimenettelyssä Petäjäskosken asuinalueeseen kohdistuvat vaikutukset myöskin huolella arvioida. Huomattakoon, että pohjoisten jokiemme (Kemijoki, Oulujoki) voimalaitosrakentamista asuinalueineen arvostetaan valtakunnallisestakin näkökulmasta merkittävänä jälleenrakennuskauden arkkitehtuuri- ja yhdyskuntasuunnittelun ilmentymänä.

Muilta osin olennaiset vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön tulevat arvioiduksi arviointiohjelman mukaisessa tarkastelussa. Etenkin valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen (Ounasjoen kulttuurimaisema, Jaatilanlahti ja Jaatilan kylä sekä Ruikan kylä) maisemallisiin ominaispiirteisiin ja niiden riittävään turvaamiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Tiehallinnon Lapin tiepiiri lausuu, että voimajohdon arviointiselostuksessa tulisi tarkastella voimajohdon sijoittumista suhteessa olemassa olevaan tieverkkoon ja uusiin tiesuunnitelmiin. Petkulan kylän ympäristössä tulisi ottaa huomioon Kevitsan kaivostien parasta aikaa suunnitteilla olevat tielinjausvaihtoehdot. Kaukosen kylän kohdalla on vaihtoehtoisia siltasuunnitelmia, jotka tulisi huomioida voimajohtolinjauksia suunniteltaessa. Tiepiirillä on myös alustavia suunnitelmia valtatie 4 parantamisesta välillä Koivu-Rovaniemi.

Arviointiohjelmassa todetaan, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä, mitä periaatetta voimajohtosuunnitelmassa onkin noudatettu. Voimajohdon sijoittaminen samaan maastokäytävään yleisten teiden kanssa ei kuitenkaan ole mm. maisemallisista syistä suositeltavaa.

Voimajohtojen ylityksissä yleisten teiden kanssa tulee ottaa huomioon, mitä Tiehallinnon ohjeessa vuodelta 2001 "Sähköjohdot ja yleiset tiet" (TIEH 2122342) esitetään. Suunniteltu voimajohto risteää Tiehallinnon erikoiskuljetusreitillä valtatie 4 kohdalla Valajaskosken kohdalla, mikä asettaa voimajohdon risteämiselle yleisen tien kanssa omat vaatimuksensa.

Metsähallituksen (luontopalvelut sekä Itä- ja Länsi-Lapin metsätalous) toteaa yhteisenä lausuntonaan seuraavaa:

Hankkeeseen liittyvät Metsähallituksen hallinnassa olevat valtionmaat sijoittuvat linjavälillä Petäjäskoski-Kaukonen jo olemassa olevan linja-alueen viereen valtakunnallisten alueiden käytön periaatteiden mukaisesti. Em. suunnittelualueella valtionmaata on noin 13,3 km matkalla. Vastaavasti välillä Kaukonen-Sodankylän kunnan raja on suunniteltua linjaa valtionmaalla VE 1 alu-

eella noin 21 km ja VE 2 alueella noin 22,5 km. VE 2 alueella linjaa on suojelualueella noin 1,9 km. Sodankylän kunnan alueella välillä Kittilän/Sodankylän kunnan raja - Vajukoski linjaa on valtionmaalla noin 35,3 km, josta luontopalveluiden alueella noin 0,3 km. Hankkeeseen liittyvien valtionmaiden kokonaisosuus voi vielä muuttua suunnittelun edetessä, esimerkiksi mahdollisten reittimuutosten (moottorikelkkailu ym.) johdosta.

Kittilän kunnan alueella vaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 osalta ei ole merkittävää eroa hankkeen tarvitseman metsätalousmaan osalta. Vaihtoehto VE 1 sijoittuu suojelualueiden ulkopuolelle.

Metsähallitus katsoo, että YVA:ssa on välttämätöntä tehdä luontotyyppi- ja lajistoinventoinnit suunnitellulta voimajohtolinjaukselta niiltä osin, kun linja sivuaa Natura 2000 -alueita. Tarkempia kasvillisuusinventointeja on tarpeen tehdä myös suojelualueiden ulkopuolella, ainakin Kittilän ja Sodankylän kunnanrajalla sijaitsevalla Keulakkopään eteläpuolen rehevillä alueilla. Edellä mainituilta alueilta on paljon uhanalaistietoja. Kasvillisuusinventointeja on syytä tehdä myös Sodankylän Rajalan kylän ympäristössä, missä tiedetään olevan reheviä kasvupaikkoja ja vaateliasta kasvillisuutta.

Ainoa Metsähallituksen luontopalveluiden tekemä kasvillisuusselvitys suunnitellulla linja-alueelta on n. 30 hehtaarin ennallistamissuunnitelma, joka on laadittu yksityisomistuksessa olevalle tilalle Kittilä-Sodankylä -tien varteen Mustavaaran lehtojen (LHO120397) tuntumaan. Ennallistamiskohteella on runsaasti lettorikkoo ja myös useita muita uhanalaisten lajien esiintymiä. Ennallistamissuunnitelmakohdetta on sekä tien etelä- että pohjoispuolella, eikä se kuulu soidensuojeluohjelmaan. Voimajohtolinjauksen suunnittelussa on syytä huomioda, että myöhemmin toteutettava ennallistaminen muuttaa ojitetun alueen takaisin suoksi. Luontopalvelut toimittaa tarvittaessa käyttöönsä kyseisen suunnitelman (Pauliina Kulmala 2003: Mustavaaran-Lammasvuoman ennallistamissuunnitelma).

Suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita myös pylväspaikkojen valintaan. Pylväspaikkojen valinnalla voidaan vaikuttaa merkittävästi uhanalais- ja alueekologiakohteiden varjeltumiseen.

Kokonaisuutena arviointiohjelman laadinnassa on onnistuttu. Arviointiohjelmassa tiedot ovat selkeästi esitettyinä ja ne ovat helposti löydettävissä.

Paliskuntain yhdistys ry. toteaa, että Petäjäkoski – Kaukonen – Vajukoski -voimajohtohanke sijoittuu Sattasniemen-, Kuivasalmen-, Alakylän-, Poikajärven-, Jääskön ja Palojärven paliskuntien laidunalueille. Näiden paliskuntien suurin sallittu eloporomäärä on yhteensä 27 200. Edellä mainituissa paliskunnissa oli poronhoitovuonna 2004 - 2005 poronohitajia yhteensä 806. Paliskuntain yhdistys esittää sivun 27 Porotalous – kappaleeseen lisättäväksi edellä mainitut numeraaliset tiedot alueen porotaloudesta. Porotaloudenharjoittajat ovat suurimpia maankäyttäjiä voimajohtohankkeen käsittävällä alueella. Arviointiohjelmassa mainitaan, että ”paliskuntiin on arviointiohjelmavaiheessa oltu yhteydessä”. Paliskuntain yhdistys pyytää lisättävän samaisen sivun 27 kohtaan paikallisten paliskuntien mahdolliset mielipiteet ja kannanotot arviointiohjelmasta.

Arviointia varten on selvitettävä perusteellisesti paliskuntakohtaisesti paliskunnan laidunkierto ja porojen tärkeät laidunalueet sekä poronhoidossa tarvittavat rakenteet ja rakennukset sekä niiden sijainnit. Kaikilta paliskunnilta ei välttämättä ole karttoja ja tietoja Porotalouden paikkatietoaineistossa, joten niiltä paliskunnilta tieto on hankittava muuta keinoa hyväksi käyttäen. Arviointiohjelmassa todetaan, että ”voimajohtoon vaikutukset voivat olla merkittäviä, mikäli voimajohtoon pylväät osuvat porotalouden aitarakenteiden kohdalle, lisäksi porotaloudelle saattaa aiheutua rakentamisen aikaisia vaikutuksia, mikäli aitarakenteisiin joudutaan tekemään aukkoja.” Paliskuntain yhdistys korostaa, että on etukäteen pyrittävä suunnittelemaan voimajohtoon rakentaminen ja mahdollinen ”yhteentörmäys” porotalouden kanssa. Mahdolliset porotaloudelle kohdistuvat vahingot tulee korvata paliskunnille ja on sovittava korvausmenettelyistä etukäteen paikallisten paliskuntien kanssa.

Paliskuntain yhdistys esittää lisättäväksi sivun 39 taulukkoon Elinkeinotoiminta ja Liikkuminen-kohtiin maanviljelijöiden, metsänomistajien, metsätaloustyrittäjien ja matkailuyrittäjien lisäksi **porotalouden harjoittajat**. Kyseessä on kuitenkin yksi suurimmista maankäyttäjistä, jota ei sovi unohtaa mainita.

Voimajohtojen vaikutuksista sekä maisema- ja luontovaikutuksista on tehty tutkimustyötä. Muun muassa Norjassa on tutkittu voimajohtojen vaikutusta porojen laidunkäyttäytymiseen voimajohtojen läheisyydessä, joissa todettiin, että porot välttävät laiduntamista voima- ja sähköjohtojen läheisyydessä. Poron laidunkäyttäytymisen muuttumiseen linjojen läheisyydessä vaikuttaa rakentaminen ja voimajohtoista syntyvä melu. Tunturialueella tämä ilmiö korostuu voimakkaammin. Uudet maankäyttömuodot supistavat ja pirstovat poroille tärkeitä laituria. Paliskuntain yhdistys kehottaa tutustumaan naapurimaan tutkimuksiin voimajohtojen vaikutuksista porotalouteen.

Paliskuntain yhdistys korostaa neuvotteluvollisuutta tulevaisuudessa. Valtion viranomaisten on neuvoteltava suunnitelluissa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä paliskunnan edustajien kanssa (Poronhoitolaki 53§).

MTK-Lappi katsoo, että arviointiohjelmasta ei riittävällä tavalla käy ilmi, millä tavoin maatalouselinkeinon harjoittamiselle hankkeesta aiheutuvat haitat tullaan arvioimaan. Vaikka suunnitellulle alueelle rajautuu vain muutamia maatiloja, on niiden osalta tehtävä tarkastelu tilakohtaisesti kunkin tilan tuotantomuotoon ja tuotannon laajuuteen sekä tilan kehittämistavoitteisiin pohjautuen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää esimerkiksi siihen, rajoittaako johtoalue pellon ja soveltuvien muiden alueiden laidunnuskäyttöä. Muilta osin arviointiohjelma on laadittu riittävällä tarkkuudella selvittämään voimajohtohankkeen ympäristövaikutukset.

Lapin luonnonsuojelupiiri ry toteaa, ettei sillä ole erityistä huomaautettavaa Petäjäskoski–Kaukonen–Vajukoski 220 kV:n voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn arviointiohjelmasta.

Mielipide 1 esittää sekä linjan että muuntoaseman paikkojen muuttamista, koska ei ole valmis hyväksymään niiden sijaintia seuraavin perustein: Voimalinja kulkee suunnitelmassa loppuosalla Särestönpalo-Putkijänkä omistamillani mailla, jossa jo ennestään risteilee 4 kpl sähkölinjoja, vieden huomattavasti maapinta-alaa tilastani ja jos tämä linja vielä tehdään, katson jo yhden maaomistajan kohdalle aiheutuvan kohtuutonta haittaa. Lisäksi linja on suunnit-

niteltu yhdistettäväksi näköetäisyyden päässä talostani jo rakennettuun 110 kV:n linjaan. Tämä ei ainakaan varmasti vähennä taloni, eikä läheisyydessä olevien muiden asuntojen ukonilmojen aiheuttamaa haittaa, joka on ollut tarpeeksi harmillista jo olevien sähkölinjojen vuoksi, elikkä ukkonen vierailee linjoja pitkin melko tiheästi asunnoissa sisällä, joten takuu varmaa on että näin korkea ja suuri jännitteinen linja pahentaa tilannetta entisestään. Muuntoaseman sijainti, sen reuna-alueen rajat on piirretty talojeni nurkkiin melkein kiinni, tältäkkään osin ei suunnitelma ole kohdaltani mielekäs. Maadotuksista huolimatta, myös muuntoasema antaa lisäpotkua ukkoselle. Kohdallani vielä tärkeä seikka, joka lisää vastenmielisyyttä suunnitelmaa vastaan, tämä muuntoaseman sijainti, josta on paikallisella sähköyhtiöllä tarkoitus jatkaa jossain vaiheessa Ylläkselle, niin on erittäin todennäköistä, että senkin linja suunta halkoo omistamiani metsäpalstoja muuntoaseman ja Ylläksen välillä, joten näkisin asian niin, että ainakkaan aiheuttomasti esitä linjauksen/muuntoaseman paikkojen muuttamista. Miksi tulla yleensä Ounasjoki kaksi kertaa yli, kun yhdellä linjauksella voi mennä Kaukosessa sijaitsevalle muuntoasemalle, josta menee jo ennestään linja Kolariin päin? Pyydän huomauttaa, että ukonilma vaikeuksista puhun suunnitellun muuntoaseman läheisyydessä olevien talouksienkin puolesta. Toivon, että esittämäni seikat otetaan vakavasti huomioon tämän hankkeen eteenpäin suunnittelussa.

Mielipiteen 2 mukaan hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma on varsin suppea mm. maisematekijöihin perustuva tarkastelu linjausvaihtoehtoihin pääosin puuttuu. Yleissuositus, että uusi linja sijoitetaan olemassa olevan viereen on vain hyvä lähtökohta suunnittelulle.

Ounasjoki- naturakokonaisuuteen liittyy oleellisesti myös jokivarsimaisemat kylämiljöineen. Näissä kohdissa tulisikin etsiä linjausvaihtoehtoja ja tarkastella niitä maisemallisin perustein (kylät ja vaarojen lakialueet kiertäen). Tarkasteluissa tulee myös jo nyt huomioida selostuksessa esitetyn mahdollisesti myöhemmin rakennettavan kolmannen linjan (110 kV) tilantarve ja sen vaikutus linjausratkaisuihin.

Maisema ja elinkeinotaloudellisin perustein tarkasteluun tulisi lisätä 3B-vaihtoehdon jatkeena idänpuoleinen vaihtoehto, mikä kulkisi pääosin olemassa olevaa 110 kV:n linjaa alempana suoalueilla.

Mielipiteen 3 esittäjä ei hyväksy suunnitelmia ja kieltää voimajohtoon rakentamisen osaomistamansa tilan kautta seuraavin perustein:

1) Tilalla on jo olemassa 110 kilovoltin voimajohto. Täten toinen voimajohtolinja - joka on vielä olemassa olevaa suurempi - on mielestäni kohtuuton rasite yhden tilan kohdalle.

2) Suunniteltu voimajohto ylittäisi suojellun Ounasjoen (Natura, rantojensuojelulaki) kahteen kertaan tarpeettomasti. Suunniteltu muuntaja tulisi sijoittaa Kaukoson eteläpuolelle, missä kulkee jo 110 kilovoltin voimajohto Kolarin suuntaan (Ylläkselle). Kaukoson eteläpuolelta voitaisiin rakentaa myös suora voimajohto Vajukoskelle ilman turhia Ounasjoen ylityksiä.

3) Suunniteltu joenylityspaikka Lennätys-Venejoensuu on ainutlaatuisen kaunis jokimaisemaa.

Mielestäni voimajohtoon ilmoitusmenettely on virheellinen, mikäli suunnitelmasta muuntajalta rakennetaan uusi voimajohto Ylläkselle eikä kyseisen voimajohtoon vaikutusalueelle jäävien maanomistajien mielipidettä ole kuultu muuntajan sijoituspaikasta.

Mielipiteessä 4 ehdotetaan Petäjäskoski-Kaukonen-Vajukoski linjan sekä muuntoaseman sijainnin muuttamista seuraavista syistä:

1. Kotimme ja viisi muuta taloutta sijaitsee linjan ja oletetun muuntoaseman välittömässä läheisyydessä ja epäilemme voimakkaan sähkökentän aiheuttavan terveydellisiä haittoja.
2. Ukkosen aiheuttamat haitat.
3. Maisemalliset haitat: korkea ja leveä linja näkyisi pihallemme, eikä se olisi kaunis näky luonnon keskellä. Rakensimme kotimme vuonna 2003 tälle paikalle juuri kauniin luonnon vuoksi.

Lisäksi linja ylittäisi suunnitelman mukaan Natura alueeseen kuuluvan Ounasjoen kaksi kertaa, mikä on mielestämme tarpeetonta. Linja ylittäisi myös Venejoen. Venejoki ja Ounasjoki mm. Valkama-Särestönvirta ja Venejoensuu-Palovaaran koski ovat perinteisiä kalastus- ja retkeilyalueita ympäri vuoden.

Ehdotammekin, että linja menisi koko ajan Ounasjoen itäpuolta, jolloin jokea ei tarvitsisi ylittää ollenkaan, eikä ihmisille aiheutuisi terveydellisiä eikä maisemallisia haittoja. Muuntoaseman sijaintipaikaksi ehdotamme Kaukosen kylässä olevan Kummun kylän eteläosaa, josta jo nykyisin menee 110 kV:n linja Ylläkselle päin. Paikka on lähellä Rovaniemen tietä, joten asemaa olisi helppo huoltaakin, eikä siitä olisi haittoja ihmisille.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristökeskus katsoo arviointiohjelman täyttävän YVA-asetuksen 11 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiselostusta laadittaessa on huomioitava ja selvitettävä edellä esiintuoduissa lausunnoissa ja mielipiteissä sekä tässä lausunnossa esiintuodut seikat.

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen perustiedot, tiedot hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin ja aikataulu sekä toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset. Hankkeen tarpeen perusteluissa olisi voinut tekstissä tuoda vielä selkeämmin esiin ns. läntisen Lapin 220 kV:n johdon tarpeen Vajukosken ja Ala-Kemijoen välille eli etenkin Levin ja Ylläksen sähköntarpeen tyydyttämiseksi.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallista alueidenkäyttötavoitteista on tullut voimaan 26.11.2001. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisesta edistetään kaavoituksen lisäksi valtion viranomaisten toimin. Alueidenkäytön kannalta keskeisiä päätöksiä tehdään eri tahoilla valtionhallinnossa. Tämän hankkeen kannalta tärkeät päätökset on mainittu aiemmin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on sovittaa yhteen valtionhallinnon eri sektoreiden keskeisimmät alueidenkäyttöön liittyvät tavoitteet ja tarpeet. Valtion viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon ja edistettävä niiden toteuttamista. Alueella ei ole voimassa olevaa maakuntakaavaa, jossa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet olisi huomioitu.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arviointiohjelma on ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan se asiakirja, jossa vaikutusalueita koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee tunnistaa. Arviointiselostuksesta tulee ilmetä mitkä erot ja vaikutukset vaihtoehtojilla on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen kannalta. Tavoitteiden mukaan energia-verkostoja koskevassa alueidenkäytössä on otettava huomioon ympäröivä

maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuuri-kohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet. Suunnittelualue on poronhoitoaluetta, jossa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.

Arviointiohjelmassa on pääsääntöisesti tunnistettu em. tavoitteet, mutta ne on raportoitu osin hajanaisesti ja tässä lausunnossa otetaan myöhemmin kantaa eräisiin kohteisiin. Arviointiohjelmassa on turhaan lähdetty tässä vaiheessa arvioimaan tavoitteiden saavuttamista (esim. s. 9). Suunnittelun lähtökohtina tavoitteita voisi käyttää mm. vaihtoehtojen valinnassa.

Vaihtoehtojen käsittely Nollavaihtoehdon poisjättämistä on perusteltu riittävästi. Valittujen vaihtoehtojen perusteet olisi tullut esittää paremmin.

Perustelut alustavasti esillä olleiden vaihtoehtojen hylkäämiseksi on esitetty. Kelontekemän ja Ruikan kylien kohdalla olisi voinut tuoda esille vielä selkeämmin niiden kuulumisen valtakunnallisesti merkittäviin kulttuurihistoriallisiin ympäristöihin, mikä tarkoittaa niiden kuulumista sellaisiin viranomaisten laatimiin valtakunnallisiin inventointeihin, että ne on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.

Petkulassa luonnonsuojelualueiden ylityksen ja sivuamisen perusteella vaihtoehtoinen linjaus on tarpeen. Vaihtoehdon puuttumista ei ole perusteltu arviointiohjelmassa.

Arviointiohjelmassa ei ole käsitelty Kaukoseen sijoitettavan muuntoaseman vaihtoehtoja. Mielipiteissä esiintuodut seikat on tutkittava. Vaihtoehtoisen paikan tärkeyttä korostaa mahdollisesti myöhemmin Kolariin rakennettava 110 kV:n voimajohto, vaihtoehtoiset siltasuunnitelmat sekä mahdollisuus olla ylittämättä Ounasjokea.

Lapissa suurten jokien ylityskohdat ovat maisemallisesti ja usein myös asutuksen sijoittumisen ja kulttuuriympäristöjen vuoksi arvokkaita. Etenkin jokien ylityskohdissa tulisi harkita myös pylväsvaihtoehtojen paremmuutta mm. haitallisten vaikutusten lieventämiskeinona. Kuten arviointiohjelmassa on mainittu, Ounasjoen kulttuurimaisema kuuluu edellä mainittuihin valtakunnallisesti merkittäviin kulttuurihistoriallisiin ympäristöihin, joten alueeseen kohdistuu valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite.

Vaihtoehtojen vertailumenetelmä on kuvattu.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Nykytilan kuvaus sisältää yleiskuvauksen lisäksi aiheittaisen kuvauksen. Pohjavesialueista puuttuu osa. Mm. Kaukosessa, Hormakummussa ja niiden väli-alueella on pohjavesialueita, joiden merkittävyys tulee esittää ja arvioida mahdolliset johdon toteuttamisen vaikutukset. Muuten arviointiohjelmassa on tunnistettu herkäät alueet. Lisäksi ne on esitetty karttamateriaalina. Esitetty selvitys ympäristöstä mahdollistaa vaikutusten tunnistamisen ja kuvaus helpottaa vaikutusten merkittävyyden arviointia. Nykytilan kuvausta on pidettävä hyvänä.

Natura –arvioinnin tarveharkinnassa ja mahdollisessa Natura –arvioinnissa on tarkasteltava sekä linjan rakentamisen että käytön aikaisia vaikutuksia sekä tarkasteltava mahdollisia lieventäviä ja vaihtoehtoisia ratkaisuja. Samoin on

selvitettävä hankkeiden ja suunnitelmien LsL 65 §:n mukaiset mahdolliset yhteisvaikutukset.

Huomioitavaa on myös se, että EY:n lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisilla erityisillä suojelualueilla (SPA), hankkeen vaikutuksia on tarkasteltava myös alueella säännöllisesti esiintyvien muuttolintujen elinympäristöihin. Natura 2000 –verkostoon kuuluvien alueiden yleiskuvauksessa tulisi esittää myös Natura –tietolomakkeesta saatavat tiedot alueen arvioinnista ko. lajien ja luontotyyppien suojelun kannalta.

Arviointiohjelmassa ei ole käsitelty muuntoaseman vaikutuksia, jotka tulee esittää arviointiselostuksessa.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ja luontovaikutusten vertailu tulisi esittää niiden alueiden osalta selkeästi, joissa valintaa joudutaan tekemään toisen vaikutuksen merkittävyyden suuntaan.

Tutkimuslupaan liittyvien selvitysten lyhyt informointi mm. periaatteista, menetelmistä, tutkimusajankohdasta sekä käytettävästä asiantuntemuksesta selvittäisi yva-menettelyn ja tutkimuslupa perustuvia selvityksiä, valintoja ja arviointia.

Lausunnoissa on tuotu esille muita täydentämistarpeita. Yhteenvetotaulukko keskeisimmistä selvitettävistä vaikutuksista ja menetelmistä olisi helpottanut asian hahmottamista.

Osallistuminen

Eri tahoilla on ollut mahdollisuus vaikuttaa arviointiohjelman sisältöön mm. yleisötilaisuuksissa, ohjausryhmäkokouksessa ja olemalla yhteydessä hankkeesta vastaavaan tai konsulttiin. Koska osallistuminen on keskeinen osa arviointimenettelyä, tulee osallistumisen vaikutus näkyä arviointiselostuksessa. Osallistumisaktiivisuus yleisötilaisuuksiin on ollut heikko ja mm. tilaisuuksista tiedottamisen menetelmiä on pohdittu. Arviointiselostuksen luonnosvaiheessa olevista yleisötilaisuuksista tulee ilmoittaa myös Lapin Radiossa (esim. menovinkit), koska se on erittäin kuunneltu tiedotusväline. Mikäli kylillä on järjestäytyneitä kylätoimikuntia, tulisi niiden yhteyshenkilöitä hyödyntää tiedottamisessa. Ympäristökeskus pitää toteutettuja ja esitettyjä osallistumisjärjestelyjä muilta osin riittävinä.

Raportointi

Raportointi on selkeä. Raporttia elävöittää ja sen lukemista helpottavat havainnolliset kuvat - etenkin ilmakuvat, joihin on merkitty johdon kulku.

Ohjeet jatkotyöhön

Arviointiselostuksessa tulee olla selkeä kappale, josta käy ilmi voimajohdon toteuttamisvaihtojen vaikutukset valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Arviointiselostuksessa tulee käsitellä edellä lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä kannanottoja. Ympäristökeskus korostaa tarvetta selvittää Kaukosen muuntoaseman sijoitusvaihtoehtoja.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Arviointiohjelmasta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin ympäristökeskuksessa. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä on lähetetty hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille, mikäli

osoite on tiedossa. Lausunto on nähtävillä **14.7.2006** alkaen alla mainituissa paikoissa sekä internetissä osoitteessa <http://www.ymparisto.fi> hakupolkuna Alueelliset ympäristökeskukset >Lappi >Ympäristönsuojelu >Ympäristövai-
kutusten arviointi >Vireillä olevat YVA-hankkeet. Lausuntoon voi tutustua myös Kittilän ja Sodankylän kunnankirjastoissa sekä Lapin maakuntakirjastos-
sa.

- Kittilän kunta, kunnanvirasto, Valtatie 15, 99100 Kittilä
- Sodankylän kunta, kunnanvirasto, Jäämerentie 1, 99600 Sodankylä
- Rovaniemen kaupunki, Hallituskatu 7, 96101 Rovaniemi
- Lapin ympäristökeskus, valtion virastotalo, Hallituskatu 5, 96100 Rovaniemi

Tämän lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet ylitarkastaja Pekka Herva sekä Natura-asioissa biologi Liinu Törvi ja pohjavesiasioissa hydrogeologi Heikki Hautala.

Ylitarkastaja

Kaija Pekkala

Ylitarkastaja

Leena Ruokanen

LIITTEET

Suoritemaksua koskeva oikaisuvaatimusohje

SUORITEMAKSU

5850 euroa

(Valtion maksuperustelaki 150/92, Ympäristöministeriön asetus 1237/03)

(koodi: LKP-3012/TA-354021152/M2/53/MT3)

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö, Seija Rantakallio, Auvo Haapanala, Timo Turunen
Suomen ympäristökeskus, lausunto ja arviointiohjelma (2 kpl)
Kittilän kunta
Sodankylän kunta
Rovaniemen kaupunki
Lapin liitto
Lapin lääninhallitus
Museovirasto
Lapin maakuntamuseo
Lapin TE-keskus
Tiehallinto Lapin tiepiiri
Metsähallitus
Paliskuntain yhdistys ry
MTK-Lappi
Lapin luonnonsuojelupiiri ry
Mielipiteiden esittäjät

LR/RL